

Deze brief is door gestuurd aan
Abonumentenzorg in Leidschendam, 25 September 1986
in kennis te stellen. Daar het twee de brief in een laatste
hande Stichting Monumentenzorg te Amsterdam.

Mijnne Leren!

Neemt U mij niet kwalijk, dat ik mij tot U
wend met een voor U reiker zeer ongebruikelijke
vraag, die echter voor mij van het grootste belang
is, en waarvan ik hoop, dat U die kunt beant-
woorden door in Uw archieven te snuffelen.
Wijlen mijn man, Dr. F. C. Gerritsen geboren in
Rolle, 23 Sept. 1888, werd in 1926 vanuit traneker
beroepen naar Oosterhesselen (Dr). Hij drof daar
een mooie oude maar zeer verwaarloosde kerk
aan met een orgel, dat in 1906 was geplaatst met
geld door de gemeentelieden bijeengebracht, maar dat
sindsdien nooit was gestemd. Mijn man zorgde
(natuurlijk met goedvinden van de kerkvoogdij)
dat dit onvervuld gebeurde door de orgelbouwer en
restaurateur van Dam uit het U Bechte de Bilt.
Dit laatste is echter van minder belang dan het
volgende: Het eerste wat mij in mind deed nadat
wij half bei 1926 in Oosterhesselen waren gekomen
was schrijven aan Monumentenzorg, dat de kerk
in Oosterhesselen gerestoreerd diende te worden
met de bepalende vraag, of men van hun zijde
op subsidie kon rekenen. Het antwoord was,
dat er zoveel in en aan de kerk was vernield en
bedorven dat van restauratie geen sprake meer kon
zijn, wel van herstel, maar dat men van zelf spreken
daarvoor geen subsidie kon en wilde geven.
Welke deze vernielingen waren, die dus voor onze

tijd hadden plaats gevonden werd (en dat hoefde ook niet
niet vermeld -

Het geld voor bovengenoemd herstel moest dus
op een andere manier bij elkaar gebracht worden.
Naast opbrengsten van een baraar waren er nog andere
inkomsten; die van een verlotting, en als ik mij goed
herinner toereggingen van de Synode van de H. B. B.,
en, ik meen, van het college van toezicht op de kerkvoog-
dijen. Verder dan f 16000,- kon men echter niet komen.
Een extra bedrag van f 4000,- om namaak klooster-
moppen aan te brengen ter bescherming van de
door een ondoorlaatbare cementlaag, verspochte
prachtige oude kloostermoppen bleek niet te halen
te zijn. Deze bedragen lijken nu belachelijk laag, maar
vertegenwoordigden in die tijd een kapitaal.
Een man schreef aan de architect Belle Beek
in Donkerbroek (zijn eerste gemeente was Don-
kerbroek en Hauke in Friesland) of die iemand
wist, die de kerk in Oosterhesselen weer in een
behoorlijke staat kon brengen. Deze antwoordde
dit graag zelf te willen doen. Dit is gebeurd in de
jaren 1929/1930. De krualschrofen onderlangs de
prachtige dikke eikenhouten balken van de tot-
dering aangebrecht, werden weggehaald. De oude voor-
middende kerkvoogd, toen al een tachtiger, vertelde ons,
dat de krualschrofen waren aangebrecht, omdat de
kerk anders zo hoog en dus zo moeilijk te verwarmen
was geweest. Wanneer dat gebeurd is? Bisschop en
wel in zijn jeugd. De preekstoel, afkomstig uit Assen
(waar men liever een "moderne" preekstoel had) maar
belekt ~~met~~ ^{met} dikke lagen verf, werd vakkundig "afge-
krabd", waarna een eikenhouten pronkje weel, met
guirlandes van vruchten en bloemen versierd, voor den
dag kwam ^{en} werd verplaatst naar de Oostrijde (zie bl. 1
16 van bijgaand boekje van de hand van mijn man)

3) Een doophek werd aangebracht. De toenmalige Oosterhesselaars beweerden, dat er nooit een doophek was geweest (of dat ook gold voor voorgaande geslachten kan ik natuurlijk niet nagaan) en waren er om verschillende redenen niet erg mee ingenomen.

Tussen 1926 en 30 november 1930 is het herstel van de kerk in Oosterhesselen een strijde levenswerk van mijn man geweest, dat hij met alle ijver en toewijding, ik zou willen zeggen met alle liefde heeft volbracht. De uitvoering werd natuurlijk door den heer Steen verricht samen met een aannemer. Maar de „rege“ had mijn man, die behalve een grote historische belangstelling, altijd een enorme interesse voor voor architectuur heeft gehad. Die had hij al als jong student. Abtlijk heeft hij echt „een neus“ gehad voor modie en oude dingen.

Intussen begon hij in 1926 een studie over de historie van de kerk in Oosterhesselen, waarvoor hij diverse malen naar Assen reisde om in de archieven van het provinciaal museum te duiken voor gegevens over die kerk. In bijgaand boekje kunt u de resultaten van die studie vinden. Het voltooide het boekje reeds in October 1927.

Nu is er (en dat is de aanleiding tot het schrijven van deze brief) in dit jaar (1986) een boek verschenen van den heer G. Wijpers te Steen met als titel „Oosterhesselen toen en nu“. Dit boek (met fraaie foto's en in prachtband) is geschreven op verzoek van de burgerlijke gemeente te Oosterhesselen, die natuurlijk subsidie heeft verleend, en is te krijgen voor de luttele som van f 20,-.

Daarin staat letterlijk: „In de jaren 1930/'31 is een restauratie uitgevoerd, waarover niet iedereen even enthousiast was. In het interieur werd n.l. nogal wat verminkt, als excuus kan gelden, dat de financiële middelen zeer beperkt waren. De aanrechten van vroegere gewelven in het koorgedeelte werden weggehaakt. Wat nog over was van het sacramentshuisje - stubben kalksteen, versierd met kruis

1) bloemen en roze's (gotisch siermotief) - werd verwijderd.
Het doophek verdween en de opstelling van drie rijen
banken gaf een te strakke indruk van het interieur.
Verder staat op een voorgaand bladrijde nog eens: Tot 1931
trof men in de Hesseker kerk nog de restanten aan van
een fraai gotisch sacramentshuisje.

In het hoofdstuk "Voegere Hesseker dominee" wordt aan
t slot geschreven: "Daarna kwam de in Bolde geboren
predikant Francinus Elisa Gerritsen. Komend van Franeker
werd hij op 16 Mei 1926 door zijn vader D. G. Th. Gerritsen,
em. pred. te Twello, in het ambt bevestigd. Hij diende de
Oosterhesseler kerk tot 1943.

Bij de lijst van geraadpleegde literatuur wordt ook het
boekje van mijn man genoemd. Daaruit komt, dunkt me
wel naar voren, dat mijn man tot een dergelijk vaudelis-
me (zie boven) niet in staat was. Evenwel de heer Kuipers
beroopt zich hier, naar hij mij zei, op een boek van R. Steensma.
In t eind van de zestiger jaren (mijn man is in 1955
overleden) verscheen bij Bosch en Keuning N.V. Baven
een boek van den heer R. Steensma: "Vroomheid in hout
en steen" ondertitel "Hiddekeuse kerken in Noord-Neder-
land". Ik kocht indertijd dit boek, maar vond er niets in
over de kerk van Oosterhesselen. Het blijkt nu echter,
dat nog later van dezelfde schrijver een boek is verschenen
over de kerken in Dreuthe. Dit boek (sinds jaren uitverkocht
en niet herdrukt) is in het bezit van den heer Kuipers. En waar
de heer Steensma gold als een expert op het gebied van ker-
gebouwen en toedelgelyke historie nam de heer Kuipers boven-
genoemde teksten in zijn boek over. De heer Steensma
schijnt nog te leven en de heer Kuipers heeft mij beloofd in t
archief a Assen zijn adres te zoeken. Evenwel is de heer W.
al weer (ook op verzoek) aan een ander historisch werk bezig,
dat vóór een bepaalde datum klaar moet zijn. Dus wanneer
komt hy toe aan een bezoek aan tssen, en buitendien -
wat schieten we daarmee op? De heer W. is een vlotte
schrijver. Zijn tekst is voor iedereen leesbaar en
begrijpelijk, vaak boeiend en onderhoudend.

1) Gij is niet een wetenschappelijk onderlegd iemand.
Ondertussen voel ik de "aanhalingen" van den heer Steensma
als een smaad, mijn man aangedaan.
Nu is mijn verzoek aan U een verklaring af te leggen
dat de vernielingen in de kerk te Oosterhesselen hebben
plaats gevonden vóór 1926. Ik ben n.l. van plan, nu
ik 't nog kan (ik ben 86 jaar) in de Emmer Courant, die
door elke Oosterhesseler inwoner en door zeer velen in de
N.O. hoek van Drenthe wordt gelezen, een stuk te schrijven
over het herstel van de kerk in 1929/30 en de rol daarin
vervuld door mijn man. Een copie van een verklaring
uwerzijds zou daarbij afgedrukt kunnen worden.
Natuurlijk zal ik den heer Kuipers hier eerst in ken-
nen, en in mijn ingezonden stuk hem "sparen", de heer
Steensma niet.

De kerk is opnieuw in 1982/83 opgeknapt. Bij graaf-
werkzaamheden bij de fundering van de buitenmuur
vond men heel toevallig een van kalkzandsteen ge-
houwen hoofdje. Ook werden toen fragmenten aange-
troffen van gewelfribben. De druk van die ribben
zal zijn opgevangen door met dergelijke hoofdjes ver-
sierde consoles. Bovendien met hoofdjes is aange-
bracht op de muur naast de preekstoel, op zich
niet iets wat zinloos, maar 't vertegenwoordigt in
elk geval een stukje kerkgeschiedenis. Mijn man
kon dit ook hebben gedaan.

Nader bij nog vermeld, dat ik de preek van 30
November 1930, die mijn man heeft gehouden toen de
kerk opnieuw in gebruik is genomen, heb terug gevon-
den. Zijn tekst was 2 Cor. V: 17-18. "Het oude is voor-
bij gegaan, niet, het is alles nieuw geworden." Bij die
preek vond ik ook de gedrukte liturgie van de dienst.

Gik begrip nu wel, dat de mooie oude overblijfselen
in de kerk in de weg hebben getreden, toen men, om de kerk
betert te kunnen verwarmen, de kruis schroten aanbracht.

1) Van het oude gothische sacramentshuis (rekening uit de
Roemse tijd) heeft men ook de waarde niet ingezien.
Verlooyden in een dorp als Oosterschelle in die tijd wa-
ren allemaal boeren. Dus toen zal alles verwijderd en
in de grond gestopt zijn.

Ik hoop, dat U mijn vraag wilt en kunt beantwoorden.

Ik heb zeer meegeleefd met mijn man's werk in die
tijd, en vo mij nu aaridelijk in geshad. Waar mijn
man mijn kleurgevoelighed kende, liet he mij
de kleuren van het interieur van de kerk bepalen.
Later bleek, dat ik onbewust de oude gothische kleuren
bruin gebeitste balken en voor het onderste deel
van de muren een zeer byzonder rood- haal ge-
koken. By latere sphaapbeurten zijn dere kleuren
weer veranderd. De bovenkant van de muren was licht clem.

Ik ben mij zeer wel bewust, dat dere brief niet
voldoet aan het oude wyse woord, „in der Beschränkung
zeigt sich der Meister.“ Maar door alle uitwijdingen
krijgt blewaarschynlyk toch een indruk van mijn
gevoelens over een en ander, al betreffen die een
periode van 60 jaar geleden.

Het een spoedig antwoord zult U mij zeer ver-
plichten.

Het de meeste hoogachting

D. B. Gerrit sen. Oosting

Sternkamp 39

7811 HA

Emmen (Dr.)

tel. 05910-19157.